Voor 18

Hoger minimumloon voor een beter bestaan:
Voor 18 en 60% mediaan!

Foto Robin Utrecht/ANP

Deze mars en manifestatie in Rotterdam-Zuid in april 2019 was de aftrap van FNV voor de landelijke campagne om het minimum uurloon te verhogen tot €14/uur, inmiddels is die eis €18/uur. Deze campagne wordt in Rotterdam, de stad met de meeste armoede in Nederland, gevoerd door FNV-Rotterdam Voor 14. Daarmee komen zij op voor een fikse verhoging van het minimumloon en tegelijkertijd ook de verhoging van de uitkeringen tegen die armoede.

Dat niet alleen, zij vergaderden in een gekraakt pand in de Havenstraat, waarmee zij direct betrokken waren bij de strijd voor betaalbare sociale woningen. Dit wordt nu voortgezet met het FNV-programma community organizing.

In 2019 begonnen als de Voor 14 campagne voor een minimum uurloon van €14/uur is die eis inmiddels Voor 18. Deze campagne baseert zich namelijk op het 60% mediane loon. Op 11 november 2025 heeft het Europese Hof de richtlijn van de EU, die 60% mediaan loon als minimum uurloon invoert als rechtsgeldig en bindend verklaard.

Met deze bijdrage van FNV-Rotterdam Voor 18 wordt de eis “Voor 18” onderbouwd en is een oproep daarvoor in actie te komen. Het minimumloon schiet ruim 24% tekort om aan het 60% mediane loon te kunnen voldoen (Koopmans en de Vos, 2025).

Het gaat daarbij niet alleen om een verhoging van het minimum uurloon tot €18/uur, maar ook om een ander beleid dan het huidige beleid. Dat beleid heeft tot het te lage, huidige minimumloon geleid. Dat moet anders! Daarvoor zorgt de wet minimumloon van 60% mediaan loon. Zo’n wet gaat daadwerkelijk de groeiende verarming in Nederland van de laagst betaalden tegen, van mensen met een minimumloon of uitkering. Dan kunnen zij ook delen in de groeiende welvaart.

Aan de hand van 4 grafieken worden de eisen voor 60% mediane loon, een minimum uurloon van €18 en automatische prijscompensatie (APC) onderbouwd.

Met dank aan Jacob Jan Koopmans, FNV-econoom, voor zijn adviezen en ondersteuning.

Maart 2026, FNV-Rotterdam Voor 18

Het mediane loon

Het mediane loon is het loon waarvan de helft van de werkenden minder en de andere helft meer dan dat loon verdient. Het is het middelste aantal van de lonen op een rij van laag naar hoog en verschilt zo van het gemiddelde loon, dat hoger uitkomt. Dit mediane loon groeit met de jaarlijkse groei van de lonen. De EU-richtlijn bepaalt dat 60% van het mediane loon een toereikend minimumloon in de EU is.

Automatische Prijs Compensatie (APC) en koppeling

Met de jaarlijkse inflatie door prijsstijgingen wordt het geld minder waard en daarmee het loon dat je verdient. Met de Automatische Prijs Compensatie (APC) worden de lonen met minstens deze prijsstijgingen verhoogd. Daar hoeft dan niet meer over onderhandeld te worden (Bos, 2023). Dit is de basis van iedere loon-eis, zodat het loon in ieder geval niet minder waard wordt en de koopkracht ervan behouden blijft. Dit geldt ook voor het minimumloon en de uitkeringen.

Als we het waardevaste of reële minimumloon en uitkeringen vanaf 1969 tot nu vergelijken, groeit het minimumloon tot 1979 met bijna 45%, vergelijkbaar met die van de arbeids-productiviteit van de economie (BBP). Vanaf 1979 worden de lonen echter “bevroren” en neemt de koopkracht van het minimumloon met 12% af, de lonen verliezen 5% in koopkracht tot 1984. Dan groeien de lonen weer met de groei van de arbeidsproductiviteit en delen zij in de groeiende welvaart.

Grafiek 1: **Reële groei van arbeidsproductiviteit, lonen en uitkeringen**
1969 - 2023, 1969 = 100

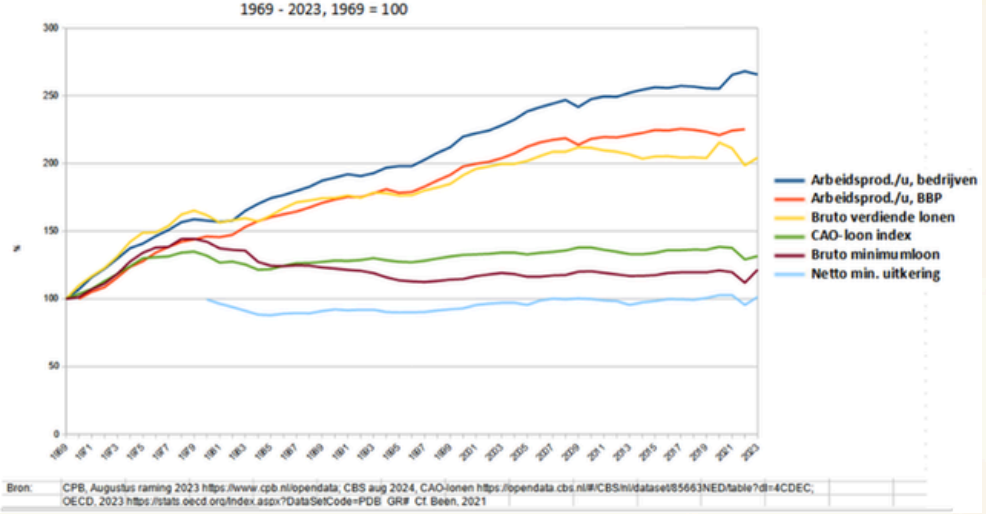

Bron: CPB, Augustus raming 2023 https://www.cpb.nl/opendata, CBS aug 2024, CAO-lonen https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85663NED/table?dl=4CDEC; OECD, 2023 https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=PDB_GR# Cf. Been, 2021

In 2022 is de koopkracht van lonen met 26,4% toegenomen sinds 1984, terwijl dit voor het minimumloon bevroren blijft tot 1995. In 2022 ligt de koopkracht van het minimumloon nog op het niveau van 1972, 50 jaar later. De minimum uitkeringen zijn in 2023 vergelijkbaar in koopkracht met die in 1980, 43 jaar later.

De arbeidsproductiviteit/uur, de welvaart die een arbeider per uur produceert, is sinds 1972 met 120% en 110% gegroeid in resp. bedrijven en de hele economie, terwijl de koopkracht van het minimumloon in die 50 jaar gelijk is gebleven! De sociale minima hebben zodoende niet gedeeld in de groeiende welvaart van het rijke Nederland!

Met een beleid van verarming heeft de overheid met ingrepen het minimumloon bevroren in de 80- en 90-er jaren en in 2004 en 2005. Verder is de groei van het minimumloon niet gekoppeld aan de groei van alle lonen, maar aan de CAO-loonindex. Deze CAO-loonindex is gebaseerd op de minimale CAO-afspraken, die werkgevers en vakbonden maken, de zgn. ondergrens van de groei van de CAO-lonen en is zo geen index van de groei van alle lonen.

Door deze minimale index, die CBS gebruikt voor de koppeling van lonen en minimum-loon (Salverda, 2023), groeit de koopdracht van het minimumloon niet of nauwelijks!
Dit maakt de huidige koppeling een farce en resulteert in een groeiende armoede van de laagste inkomens, zie grafiek 1!

Minimumloon: 60% mediane loon en €18 uurloon

Uitgedrukt als % van het mediane loon, zien we voor het Wettelijk Minimum Loon (WML) dezelfde figuur, hoe het minimumloon sinds eind 70-er jaren veel minder waard is geworden, van 69% van het mediane loon in 1976 tot maar 46% in 2021, een afname van 33%! Al in 1986 zakt het minimumloon onder het 60% mediane loon, zie grafiek 2.
Zoals we gezien hebben in de eerste grafiek, is de economie blijven groeien, maar anderen hebben van die groei geprofiteerd, niet de sociale minima vanwege een beleid van loonmatiging en daarna alleen koopkrachtbehoud.

Grafiek 2: **WML als % van mediaan en gemiddeld loon, 1969 - 2021**

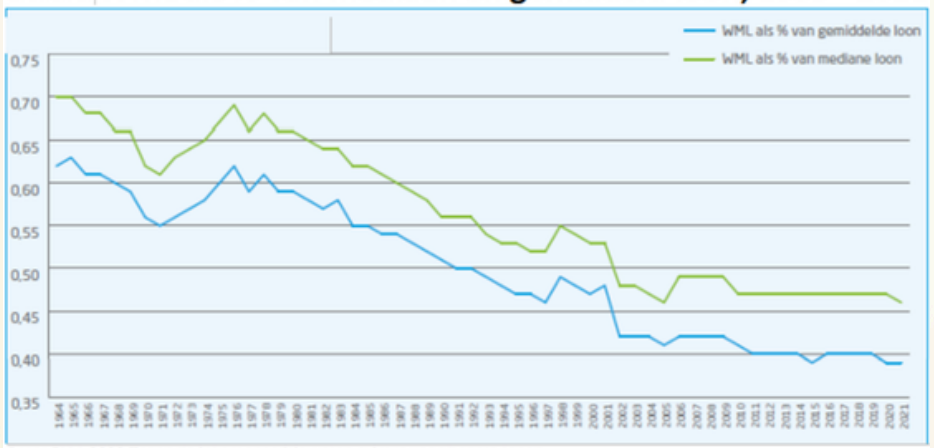

Bron: FNV, 2022 Tegen de inkomenscrisis: volop ruimte voor hogere lonen

De eis van 60% mediane loon geeft een ondergrens voor het minimumloon, waar het huidige minimumloon niet aan voldoet. De eis “Voor 16” voorheen, voor een €16 minimuuurloon is heel concreet, maar die wordt in de loop van de jaren door de inflatie gepasseerd en is zo van tijdelijke waarde. Dat hebben we ook bij de eis van “Voor 14” gezien, die vervangen is door “Voor 16” en nu “Voor 18”-eis.

Als 60% mediane loon de Wet Minimum Loon (WML) wordt, legt dit de ondergrens van het minimumloon vast, die veel hoger ligt dan het huidige minimumloon. Tegelijkertijd koppelt deze wet het minimumloon ook aan de algemene loonstijging. Het koppelt de hoogte van het minimumloon en uitkeringen aan alle lonen, niet alleen aan die van de minimale afspraken voor de CAO-lonen. Daarvoor moet dan ook het huidige systeem van koppeling op de schop!
Daarmee wordt de eis voor een loonsverhoging, een eis van alle werkenden, degenen met een minimumloon en die met een uitkering.
Het wordt een gezamenlijke eis, waar we samen voor opkomen!
Zoals we gezien hebben in de eerste grafiek, is de economie blijven groeien, maar anderen hebben van die groei geprofiteerd, niet de sociale minima vanwege een beleid van loonmatiging en daarna alleen koopkrachtbehoud.

CAO-lonen en Voor 18

Na de crisis van 2008 gaan de bruto verdiende lonen minder groeien dan de algemene arbeidsproductiviteit, zie de eerste grafiek. De CAO-lonen groeien nog minder dan deze verdiende lonen. Tussen 2006 en 2019 groeien CAO-lonen maar liefst 37,5% minder dan de verdiende lonen (Salverda, 2023).

Verder heeft de regering sinds het midden van de jaren negentig druk uitgeoefend op de CAO-partijen om de laagste loonschalen te verlagen naar het niveau van het minimumloon, onder dreiging dat men CAO's anders niet langer algemeen verbindend zou verklaren. Het gevolg is dat de laagste CAO-loonschalen in reële waarde dalen tot op het niveau van het minimumloon (Salverda, 2023), zie grafiek 3.

En nu, bij toepassing van Europese verplichtingen van minimum uurloon op 1 januari 2024 en 60% mediane loon als minimum uurloon, verhoogt dat minimumloon de laagste CAO-schalen en daarmee ook de andere loonschalen!

Grafiek 3: **Ontwikkeling van CAO-lonen en minimumloon, 1983 – 2017** 1983=100

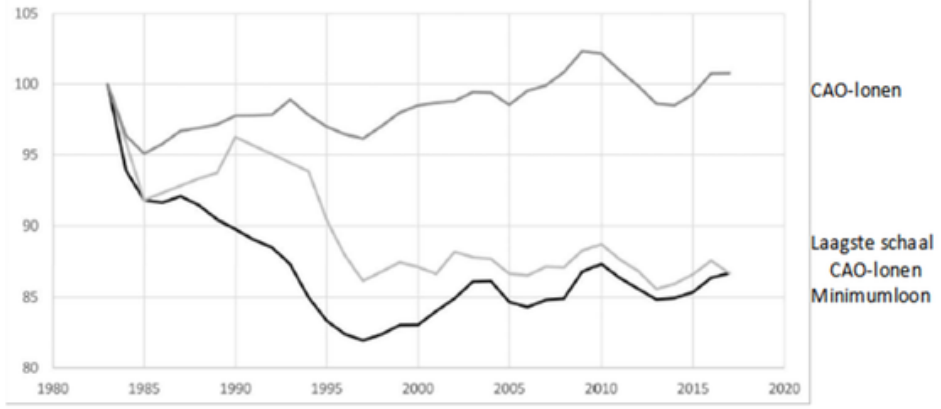

Bron: Been, 2021 https://research.rug.nl/en/publications/downward-convergence-between-negotiated-wages-and-the-minimum-wag

Ook voor CAO's geldt nu de eis "Voor 18" en daarmee de loon-schalen aanpassen! De CAO-loonindex moet niet langer worden gebruikt voor de koppeling, maar worden vervangen door een index van alle verdiende lonen. Tegenwoordig zijn de verdiende lonen maandelijks en per CAO te meten en deze betreffen dan de lonen van alle werknemers.

Van Voor 16 naar Voor 18 Euro

Sinds 2023 zijn de CAO-lonen, 70% van alle lonen, gestegen, in 2023 met 6,1%, in 2024 met 6,5% en in 2025 met 5,0%. Gecorrigeerd voor inflatie zijn die lonen slechts met resp. -1,6%, 3,3% en 1,6% gestegen. Daarmee is ook het mediaan loon gestegen, zie grafiek 4, tot €16,77/uur in 2024.
Dit betekent dat in 2026 het 60% mediaan loon 18 euro is gepasseerd (€18,28/uur) van de FNV campagne Voor 18 (Koopmans en Vos, 2025). Dit mediaan loon gebruikt de OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) berekening, die al sinds de 60'er jaren dit loon berekent.

Grafiek 4: **60% mediaan loon: van Voor16 naar Voor18**
Euro/uur, 2013 -2025

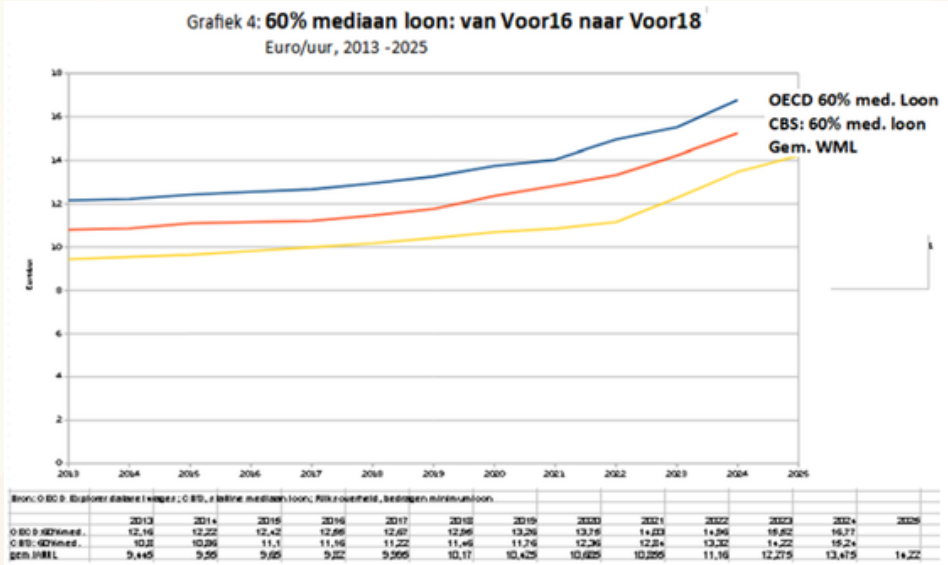

Echter, het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) berekent sinds 2013 het mediaan loon en komt in 2024 uit op €15,24, beduidend lager dan die van OECD. De loongegevens van CBS zijn gebaseerd op de polisadminstratie van de UWV (betaalde sociale premies), wat vragen oproept. Daar komt bij dat CBS de CAO-index sinds de 80'er jaren voor het minimumloon structureel te laag heeft berekend (Salverda, 2023).

Nederland verdient beter

Nu is beleid nodig om “bestaanszekerheid” voor iedereen waar te maken. Voor een beter bestaan gaat het daarbij om:

1. een minimumuurloon met daaraan gekoppelde uitkeringen om van te leven. Dat betekent het invoeren van de wet voor een minimumloon van 60% mediane loon. De inzet voor alle lonen, ook de CAO-lonen, is om te groeien met de jaarlijkse groei van de arbeidsproductiviteit per sector met daarin begrepen de automatische prijscompensatie. Het mediane loon groeit zo met de jaarlijkse groei van de arbeids-productiviteit van de economie (BBP) en dus ook het 60% mediane uurloon, het minimum uurloon. Met de koppeling van minimum uurloon en uitkeringen delen ook de uitkeringen in de groeiende welvaart. Het huidige systeem van koppeling van CAO-lonen aan minimumloon met de CAO-loonindex moet dan op de schop! Die koppeling moet gebaseerd zijn op de groei van de verdiende lonen van alle werknemers!

2.recht op vast werk is inkomenszekerheid. Dat betekent bestaanszekerheid!

3. goedkope sociale zekerheid en sociale voorzieningen voor een ieder. Dat betekent de totale herziening van het huidige stelsel van sociale zekerheid. Geen toeslagen, het gaat om ieders recht op sociale zekerheid!

4. recht op een vakbond is recht om je te organiseren om bovenstaande eisen kracht bij te zetten.

Bronnen:

Been W., de Beer P. en Salverda W., 2021 Downward convergence between negotiated wages and the minimum wage: The case of the Netherlands. In: I. Dingeldey, D. Grimshaw, & T. Schulten (Eds.), Minimum Wage Regimes: Statutory Regulation, Collective Bargaining and Adequate Levels https://research.rug.nl/en/publications/downward-convergence-between-negotiated-wages-and-the-minimum-wag

Bos J., 2023 Wat is automatische prijscompensatie? In: FNV-magazine 2023-4 https://www.fnv-magazine.nl/fnv-magazine-4-2023/economie-uitgelegd

CBS statline mediaan loon https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85517NED/table?ts=1759501951492

FNV, 2022 Tegen de inkomenscrisis: volop ruimte voor hogere lonen https://www.fnv.nl/getmedia/0d73667b-c6ba-4dd3-ad37-082e9fb9d1a1/Tegen-de-inkomenscrisis-volop-ruimte-voor-hogere-lonen.pdf

FNV, 2023 EU wetgeving voor toereikende minimumlonen Feiten en cijfers

FNV, 2024 De minimumloongids Hoe een hoger minimumloon Nederland eerlijker en welvarender maakt. FNV campagne Voor 16

Koopmans J.J. en T. de Vos, 2025 Laat politieke patijen duidelijker zijn over met hoeveel zij het minimumloon willen verhogen. In; ESB, 18-9-2025 https://esb.nu/laat-politieke-partijen-duidelijker-zijn-over-met-hoeveel-zij-het-minimumloon-willen-verhogen/

Salverda W., 2023 Welvaartswinst afgelopen halve eeuw voorbij gegaan aan sociale minima. In: ESB, 108 (4825), 28 september 2023 https://esb.nu/welvaartswinst-afgelopen-halve-eeuw-voorbij-gegaan-aan-sociale-minima/

Foto van een actie in juli 2024 op het Binnenwegplein in Rotterdam.

E-mail: voor18@vereniging.fnv.nl

Hoger minimumloon voor een beter bestaan:

Voor 18 en 60% mediaan!

FNV Voor 18